

A bényi premontrei templom magyar vitézei

2009 június 20. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

1

Átlag: 1 (1 szavazat)

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Az Esztergommal szemközti Párkánytól negyedórányi autóút északnak, és máris Bényben vagyunk. A Garam jobb partján, szelíd lapályon fekv? község története az ókortól fogva ismert: egy nagyobb római er?d maradványain kívül feljegyzés tudósít arról, hogy a Kr. utáni 173. esztend?ben, a kvádok elleni hadjárat szünetében itt vetette papírra Elmélkedéseinek els? részét Marcus Aurelius. A honfoglaláskor magyar törzsekkel népesült be, majd – a hagyomány szerint – Szent István király nem sokkal az 1000. év után Hont lovag fiának, Bénynek (Byn) adományozta, t?le származik a falu neve. Tény, hogy egészen a XV. század végéig a Hont– Pázmány nemzetség ivadékai birtokolták a települést, s ?k alapították családi egyházukként 1217 el?tt – Sz?z Mária tiszteletére és a premontrei barátok számára – a község híres monostortemplomát. Az (Ipoly)sági konvent 1273-ban kelt oklevele említi Omodé fia István mester nevét, a rendtörténet ?t tekinti a bényi prépostság alapítójának. 1495-ben a temesi gróf birtoka volt Bény, majd a Balassák és a Pálffyak tulajdonába került. Sokat szenvedett a török id?kben, a kuruc–labanc háborúk alatt, aztán 1849-ben is megsanyargatták. Trianon után a cseh hatóság morva telepeseknek osztott ki 1400 hold földet a falu határában, de Bény (szlovákul: Bina) másfél ezernyi lakójának 95 százaléka ma is magyar.
A község közepén áll a kéttornyú, román stílusú szerzetesi templom. Már a tatárjárás el?tt minden bizonnyal elkészült e formájában a különös alaprajzú épület, újabb munkálatokról 1252-b?l szól adat, vélhet?en az 1241–42-ben elszenvedett rombolás miatt. Az egyetlen, tágas templomhajóhoz hármas szentélyfejezet kapcsolódik, amely – a mellékkápolnákkal együtt – a franciaországi alapítású szerzetesrendre jellemz? forma, azzal együtt, hogy a szélesebb f?szentély félköríves apszisa mellett a két mellékszentély kívülr?l sokszöggel zárul. Az ikertornyos nyugati homlokzat mögötti szakaszt vaskos pillérpár osztja három hajóra, felette tekintélyes kegyúri karzatról tekinthetünk le a bels? térbe. Az el?csarnok szintén a román kori francia szerzetesi templomok (például a cisztercieki) sajátossága. Innen nyílik a nyugati f?kapu, s t?le jobbra a vaskos faltömegen belül a mai orgonakarzatra felvezet? lépcs?.
A két k?pillér részleteir?l könnyen leolvasható a közeli királyi-érseki székváros, Esztergom m?vészi hatása: „ugyanolyan élesen metszett akantuszleveles fejezetek díszlenek itt, mint a várkápolnán, nem egy esetben azonos darabokat találunk” – állapítja meg Dercsényi Dezs? professzor (1910–1987). Az északi oszlopf? faragványa azonban már aligha a franciás ízlést tükrözi, igencsak hazai életképet jelenít meg. Jellegzetesen korabeli magyar ruhát visel? férfiak vadászatát faragta k?be az 1200-as évek els? negyedében itt dolgozott mester: az egyik a baljával kunkorodó farkú vadászleopárdot vezet rövid, fonott pórázon, míg jobb kezével harciasan emeli egyenes kardját; a másik vitéz éppen az íját feszíti. Ez a részlet látható képünkön.
A romos állapotából 1862-ben újjáépített szerzetesi templom közelében különös formájú, szintén Árpád-kori épület ragadja meg a látogató figyelmét. A tizenkét apostol tiszteletére szentelt körtemplomot a holnapi számunkban mutatjuk be, ezzel folytatva a régi Magyarország rejt?zköd? kincseinek megismertetését.

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló